

[autismebladet]

LANDSFORENINGEN AUTISME
MEDLEMSBLAD NUMMER 7 - 2015

Børns Stemmer

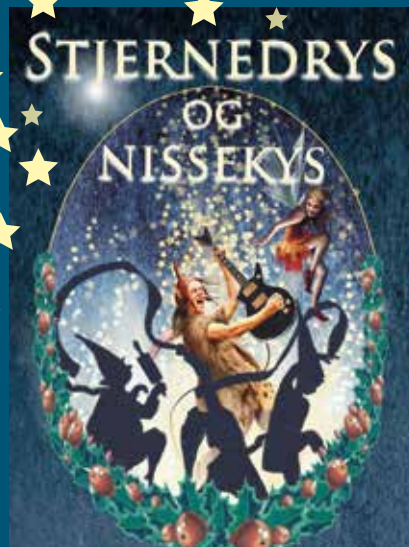
“Altså på den måde, på den måde, at de jo endte med at gøre mig så ked af at gå i skole, så jeg bare havde lyst til at sidde og græde i et hjørne. Så jeg faktisk bare følte mig som ingenting. Det man på engelsk kalder nobody”.

Marie 12 år



STJERNEDRYS OG NISSEKYS

En eventyrlig
eftermiddag med
julemusical og
julemarked



Lørdag 5. december kl. 12.00 i Glassalen i Tivoli

Eventyrteatrets juleforestilling handler i år om dengang da Julemanden stiftede De Julympiske Julelege for at skabe venskab og fred mellem de mange forskellige eventyrlige julevæsener. I 2015 mødes de fire finalister, Husnisserne, Økoalferne, Tusmørketroldene og Havenisserne, på Para-Ice Hotel for at konkurrere i discipliner som Den store Julebagedyst, X-mas Factor og Vild med Træskodans.

Nogle af deltagerne er parat til at sætte både venskaber og julefreden over styr for at vinde Den Gyldne Pokal, og de ellers så fredelige julelege rammes af sabotage, skandaler og intriger af værste skuffe.

Hvem står bag sabotagen af De Julympiske Julelege? Får misundelse og mistillid lov til at ødelægge julefreden? Og lykkes det at finde en vinder af Den Gyldne Pokal?

Landsforeningen Autisme har købt en hel forestilling til medlemmerne vi har derfor mulighed for at tilbyde billetter til ekstraordinært lav pris.

Billetsalg: Der åbnes for billetsalg den 1.oktober 2015

Billetterpriser: Kr. 150,- pr. billet.

Administrationsgebyr pr. bestilling 25,-

Billetterne købes på www.autismeforening.dk

Billetterne giver adgang til hele parken også Tivolis julemarked .

Tivoli åbner kl. 11.00. Eventyrteatret åbner dørene kl. 11.45 og forestillingen begynder kl. 12.00 og varer en time uden pause.

Indhold

LEDER

Har i spurgt børnene?Side 4

INTRO TEMA

Man glemte børneneSide 6

BørneperspektiverSide 9

Deltagelse og socialisering Side 12

Selvforståelse og identitet..... Side 16

Anderledeshed i folkeskolens
praksisfællesskab Side 20

Andreas's prøve i problemregning Side 23

Kredsens aktiviteter..... Side 27



*Hendes Kongelige Højhed
Prinsesse Marie er protektor
for Landsforeningen Autisme.*

MEDLEMSBLAD NR. 7 - 2015

Medlemsbladet udgives af
Landsforeningen Autisme.

Ansvarshavende redaktør:

Heidi Thamestrup,
formand@autismeforening.dk

Redaktionsudvalg:

Heidi Thamestrup
og Nadja Laurents Pedersen.

Tryk: Filipsen Grafisk Produktion

Oplag: 7.800 stk.

ISSN: 2245-3423

Indlæg, kommentarer, bidrag mv. bedes
sendt til redaktion@autismeforening.dk
Bladet sendes gratis til Landsforeningen.
Autismes medlemmer.

DEADLINES

Nr. 8 deadline 18. september 2015

Nr. 9 deadline 20. november 2015

Nr. 10 deadline 10. december 2015



Har I spurgt børnene?

Leder af Heidi Thamestrup, formand for Landsforeningen Autisme

Det føles godt at blive hørt. Det føles godt at blive stillet kvalificerede interesse-rede spørgsmål og at møde lydhørhed hos den part, der bestemmer over, hvad der skal ske med vitale dele af ens eget liv.

“Så siger vi lige, at det var søndag, og at du var faren, der kørte ned til bageren efter rundstykker.” En gruppe piger i 1. klasse er i gang med at iscenesætte en rolleleg. Da rollerne er fordelt, træder en voksen ind i legen og spørger pigerne, hvilken rolle Sofie skal have, for alle skal være med.

Faren i legen smiler til den voksne og siger: ”Kom herhen Sofie, du kan være lillesøsteren” og henvendt til Sofie: “Sofie, så spørger du lige faren, om du må få en kage”. Sofie står lidt og nulrer en tot hår. Pigen, der har far-rolle, prøver igen: “Du kan bede om en snegl med hvid glasur!”.

Sofie mangler de sociale færdigheder, som giver adgang til den leg, som pigerne leger. Sofie kan ikke følge med i nuancerne og relatere til de samme følelsesmæssige og sociale elementer. De andre piger skaber et univers og en historie sammen; Sofie bringer ikke noget ind i legen, og derfor glider hun helt umærkeligt ud. Så længe den voksne er deltagende og bygger bro mellem Sofies og de andre pigers roller, går det godt, men så snart den voksne er ude af legen, glemmer de andre piger at få Sofie aktivt ind i legen. Sofie står igen og kigger ind i fællesskabet, som hun ikke evner at blive en del af.

De andre piger er ikke dårlige klassekammerater - eller onde. Pigerne interagerer, udvikler og laver regler i legen på det niveau, hvor de befinder sig. Det går stærkt, og hvis man ikke er med, er man ude. Det er lidt, som hvis man insisterer på at følge reglerne til Ludo, selvom der står Matador på spillepladen - det går bare ikke...

Børns sociale fællesskaber er vigtige, for det er her, børnene får erfaringer i at løse konflikter og i at være en del af demokratiske processer. For de børn, der ikke lukkes ind i et fællesskab, har det konsekvenser; de kommer til at mangle nogle færdigheder, der har betydning for, om de dømmes “inde” eller “ude” af sociale fællesskaber resten af deres liv.

Vi er nødt til at holde fast i, at inklusion kræver mindre grupper samt flere lærere og pædagoger. For vores børn skal lære meget mere i skolen end dansk, matematik og engelsk. Ligesom alle andre børn skal de træne sociale mellem menneskelige processer og lære dannelse og kultur. For ellers kommer de til at stå udenfor de sociale fællesskaber og kigge ind på “de andre” hele deres liv.

Midt i september offentliggjorde Danmarks Lærereforening en undersøgelse baseret på svar fra 870 lærere og børnehaveklasselædere, der har inkluderende elever i klassen. Når lærerne blev spurgt, om de vurderer, at de inkluderende elever i deres egne klasser får den støtte og det undervisningstilbud, de har krav på, svarer 90 % nej. Kun 6 % svarer ja, og resten ved det ikke.

Når lærerne bliver spurgt, hvordan de vurderer trivslen hos de inkluderende elever, svarer 18 %, at det går godt, mens hele 51 % svarer, at det går dårligt. 29 % svarer, at det hverken er godt eller dårligt. Når lærerne bliver spurgt om, hvilken betydning de inkluderende elever har for resten af klassens trivsel, svarer 76 %, at de inkluderende elever har negativ betydning for klassens trivsel. Det er ikke godt, det er slet ikke acceptabelt - det er rigtig, rigtig dårligt!

Sidst i august og igen først i september var jeg i uddannelsesministeriet for at hilse på den nye undervisningsminister og for at tale om det eftersyn af inklusionen, som Venstre lovede under valgkampen.

Under armen havde jeg en tyk mappe med 45 sager fra forældre, hvis børn enten havde været - eller stadig er - placeret i folkeskolen. Når jeg skriver placeret, er det, fordi der ikke har været tale om inklusion på noget tidspunkt i en eneste af sagerne.

Begge besøg var en god oplevelse af flere årsager; ministeren og embedsmændene indrømmede, at inklusion af børn med autisme er blevet et stort problem i folkeskolen. Det var rigtigt rart at høre ministeren sætte ord på problemerne, for det giver os et fælles udgangspunkt, når vi skal til at snakke løsninger.

Det føles godt at blive hørt. Det føles godt at blive stillet kvalificerede interesserede spørgsmål og at møde lydhørhed hos den part, der bestemmer over, hvad der skal ske med vitale dele af ens eget liv. Derfor synes jeg også, at der mangler en stemme i debatten; jeg synes at vi har glemt, hvor vigtigt det er at høre på dem, det virkelig handler om. Så nu er det tid til at lytte til børnene...



Heidi Thamestrup





Man glemte børnene...



Tina Brandstrup Hansen - uddannet cand.pæd.pæd.psyk på Aarhus Universitet 2015. Uddannet pædagog 2011. Ansat som pædagog på Landsbyen Sølund i Skanderborg 2011-2012.

Signe Marseen Meyer - Uddannet pædagog i 2009. Har arbejdet på specialskole for elever med ASF og ADHD siden 2009. Uddannet Cand. Pæd. Pæd. Psyk. Fra Aarhus Universitet i 2015.

De sidste års debat om inklusion har været massiv. Man har ikke kunnet åbne en avis, uden at politikere og eksperter har diskuteret skolereform og inklusion; men i debatten har man overhørt de allervigtigste informanter - man har glemt at spørge børnene.

I vores speciale på cand.pæd.pæd.psyk. studiet besluttede vi os for at give børnene en stemme. Vi startede med at kontakte alle folkeskolerne i området for at høre, om de ville være en del af projektet; vi skulle bruge børn, der var flyttet fra specialskole til almen-skolen og derfor havde kendskab til begge kulturer. Men det gik ikke så godt, for ingen af skolerne havde lyst til at deltage; derfor slog vi i stedet en annonce op i Facebook gruppen Landsforeningen Autisme.

I undersøgelsen talte vi med 6 elever med autisme i alderen 12-17 år, som enten er blevet inkluderet i folkeskolen, eller som har været inkluderet, men som nu går på specialskole.

Til analysen har vi brugt kritisk og kulturhistorisk psykologi. I den kritiske psykologi ser man det som et kendetegn ved mennesket, at vi organiserer os i

samfund og dermed overskrider individualiteten. Det betyder, at barnet slet ikke kan forstås, hvis man ser på det alene, for læring og udvikling sker gennem deltagelse. Derfor må man i forskningen analysere både barnet og de betingelser og den omverden, som barnet lever i.

I den kulturhistoriske psykologi har vi valgt at have fokus på Den Nærmeste Udviklingszone (NUZO), som går ud på, at underviseren støtter barnet i læ-reprocessen. Underviseren skal kende barnets niveau og støtte barnet i at turde slippe de kendte tanke- og handlemønstre og søge nye og på den måde udvikle sig. Hvis barnet ikke bliver mødt i sin nærmeste udviklingszone, men med markant højere eller lavere krav, vil der være en risiko for, at barnets udvikling går i stå eller tilbage.

Den Nationale Autismekonference SIKON 2015

Den 25. og 26. april 2016.



Dave Hewett



Tony Attwood



Barry Prizant



Dorthe Birkmose



Tilmeldingen til
SIKON konferencen er åbnet
meld dig til på www.SIKON.dk

Early Bird pris 4300,-
Gælder indtil 01.03.2016.

SIKON
Landsforeningen Autismes kurser og konferencer



Børneperspektiver

Af Tina Brandstrup Hansen, *cand.pæd.pæd.psyk* og Signe Marseen Meyer, *cand.pæd.pæd.psyk*.

Et barn skal ikke ses som et objekt, men som et menneske, der er ekspert i sit eget liv, og lige netop det er baggrunden for, at vi indledte vores undersøgelse. Det må være eleverne med autisme, der bedst kan informere os om, hvordan det er at være inkluderet i folkeskolen.

Lige nu ændres diagnosebørnenes læringsvilkår markant pga. inklusionsloven og heldagsskolen, så der er god grund til at 'høre' børnenes egne stemmer og også god grund til at høre på dem, fordi det jo er dem, det hele handler om.

Der er ikke kun tale om ét børneperspektiv, men om en hel en række af perspektiver. Derfor anvender vi børneperspektiver i flertal og peger på, at børns perspektiver ikke kan forstås som et samlet hele, men må undersøges i sin flerhed, da børn - ligesom voksne - har forskellige perspektiver på betydningsområder i deres liv. Vores forståelse er grunden til, at vi har valgt at interviewe børnene individuelt frem for f.eks. et gruppeinterview, hvor børnene kunne være blevet påvirket af hinandens meninger og holdninger.

Der er to væsentlige måder, hvorpå man kan opfatte børneperspektivet. På den ene side tales der om at etablere et børneperspektiv, hvor den voksne prøver at forstå og fortolke barnets handlinger, adfærd osv. ud fra barnets eget perspektiv. Og den anden måde, hvor det enkelte barn selv gør rede for, hvordan han/hun opfatter verden. Vi har valgt et perspektiv sådan cirka midt imellem. Vi har indsamlet data, baseret på det enkelte barns egne udsagn, men vores data tager afsæt i de formuleringer af interviewspørgsmål, som vi på forhånd har defineret som væsentlige.

Hvad tænker børn om inklusion?

Når man gerne vil vide, hvilke ideer og tanker børnene selv har i forhold til positiv inklusion i folkeskolen, er den bedste fremgangsmåde at spørge dem selv:

Marie: "I folkeskolen kunne jeg godt have brugt sådan noget med, at læreren bruger sådan en hjemmeside, og så læser hun bøgerne højt for os, og så skal vi så svare på spørgsmål bagefter. Fordi når jeg skal koncentrere mig om at læse, så glemmer jeg alt det, som jeg har læst". (Marie 12 år).

Karl: "De kunne have givet mig en seddel, så jeg nemmere kunne læse, hvad jeg skulle. Så behøver man ikke høre efter, så kan man bare gøre det, som der står på den seddel". Derudover mener Karl, at: "Børnene skulle have nogle støttepædagoger, som altid gik med dem ud i frikvartererne. Eller at de måske kunne vente, til alle børnene var gået ud, og så finde en makker i klassen og så gå ud og hygge sig med ham". (Karl 15 år).

Amalie: "Altså jeg ville have ønsket, at min underviser havde været bedre til at inddrage teknologi, hvilket de slet ikke gjorde. Det skulle vi nok have haft måske. Det ville i hvert tilfælde have gjort mig meget glad. Især fordi jeg ikke er særlig god til at skrive ting i hånden. Jeg er ikke særlig god til at holde styr på ting på den måde". (Amalie, 14 år).

Pia: ”Jeg har op til flere gange tænkt, at hvis det overheadet var en mulighed, at man i stedet for at række hånden op, at man aftaler, at penallhuset ligger sådan - med en bestemt vinkel på bordet, eller at viskelæderet ligger sådan, eller man lægger en blyant op i det ene hjørne af bordet eller andet, som symboliserer, at læreren holder øje med en. Fordi det kan godt føles som et nederlag, at man skal bede om hjælp (...) Det kunne også skabe lidt mere ro i klassen, at alle ikke sidder og flagrer med en hånd, altså det kan godt skabe uro”. (Pia, 17 år).

” Camilla: ”Det, jeg kan komme i tanke om, er, at man bliver accepteret af de folk, der er der. At de får lidt mere specialundervisning, og at nogle af deres ideer, som de faktisk ved, at DET HER, det er noget, som jeg gerne vil afprøve for at se, om det kan virke. Sådan at de gør noget, for at jeg får det bedre. Og at lærerne gør noget ud af at få det til at virke. Fordi det er dem, som skal kunne føle, at det vil hjælpe en til at få det bedre. Det er dem, som ligesom skal tænke, at det gider de”. (Camilla, 16 år).

Thomas: ”Altså man kan selvfølgelig sige, at er der en ekstra pædagog, så er det nemmere at få hjælp. Så kan man også få en sjov tale engang imellem, så hvis han nu stiller et sjovt spørgsmål eller sådan noget. Så viser det bare sådan lidt (Thomas griner), altså okay Hvad skal jeg så sige nu?, men det vil give en bedre sikkerhed, hvis der var en pædagog derinde, selvfølgelig”. (Thomas, 16 år).

Som det ses, har eleverne med autisme mange tanker og ideer til, hvordan inklusion i folkeskolen kan lyk-

kes. Men selvom elevernes ideer kan være uundværlig viden, er de så realistiske, eller er det utopi at tro, at eleverne selv kan bidrage med ideer til inklusion?

Inklusion med støtte

Karl foreslår en støttepædagog eller en makker, som kan være sammen med ham i frikvartererne, så han har en, der kan støtte ham i de sociale sammenhænge i folkeskolen. Karls forslag inddrager både lærere og klassekammerater, altså det, vi kan kalde inklusion med støtte. Inklusion med støtte kan skabe mulighed for at lave sociale aftaler i frikvartererne. Lærerne kan støtte op om strategien ved at give kammeraterne instruktioner i, hvordan de bedst skaber kontakt og/eller er sammen med kammeraten med autisme. Instruktionerne kan være med til at fastholde det sociale samvær mellem eleverne med og uden autisme. Det er vigtigt, at klassekammeraterne ikke tvinges til at danne makkerpar med eleven med autisme, men at det sker på frivilligt og oplyst grundlag. Man kan sagtens forestille sig, at det kan være svært at finde frivillige ’frikvarterskammerater’ i de større klasser, da eleverne her ofte er begyndt at have andre interesser. Det er vigtigt, at der sættes ind i indskoling, hvor eleverne er åbne og synes, at det er spændende at hjælpe til.

Flere af eleverne i undersøgelsen fortæller, at de havde venner og var en del af det sociale fællesskab indtil 2-3. klasse, hvorefter det for størstedelen begynder at gå galt med de sociale relationer. Man kan godt tænke, at hvis kammeratskaberne etableres allerede i 2-3 klasse, så vil chancen for, at anderledesheden accepteres, og for at accepten holder på langt sigt, være meget større. Hvis accepten sker i de første skoleår, kan det være med til at udvide deltagelsesmulighederne, således at eleven med autisme bliver en aktiv del af fællesskabet både i og udenfor skolen.

Støttepædagoger til hele klassen

Thomas fortæller, at hele klassen har haft gavn af støttepædagogen, fordi hun hjalp både ham og andre i klassen med det faglige, og fordi hun samtidig kunne støtte Thomas i de sociale sammenhænge. Flere af eleverne, inklusiv Thomas, siger, at støttepædagogen skal være der for alle i klassen, ellers udstiller det ele-

ven med støttebehov, hvilket er det, eleverne i undersøgelsen frygter allermost.

Flere af eleverne er bevidste om, at de lærer på en anderledes måde, og de er bange for at skille sig for meget ud af frygt for mobning. Men det er vigtigt med ekstra hjælp i klassen, så det er muligt at møde eleven med autisme i vedkommendes nærmeste udviklingszone. Det, at støttepædagogen er en del af klasse-miljøet, gør, at Thomas stadig ses på som Thomas på trods af hans særlige behov for støtte.

Lærereens rolle og hjælperedskaber

For Marie, Pia, Karl, Amalie og Camilla har det været et gennemgående ønske, at lærerne i folkeskolen havde lyttet til dem og gjort noget for at hjælpe dem til at kunne forstå undervisningen bedre. Flere af eleverne har et ønske om teknologiske hjælpemidler, fordi de har svært ved at følge med i de traditionelle undervisningsmetoder. En computer rummer mange hjælpemuligheder i form af oplæsningsprogrammer, stavkontrol, forslag til ordvalg i diktat osv.

Flere af eleverne beretter om problemer med håndskrift, hvor en computer med tastatur kunne være en løsning på en barriere, der for mange har gjort det svært at følge med. Computere og iPads er en del af den kultur, vi lever i lige nu, og dermed redskaber, der kunne hjælpe de elever, der måtte have brug for det. Eleverne ville med tidens tilgængelige teknologi have en større mulighed for at lære og udvikle sig på lige fod med deres klassekammerater.

Det er vigtigt for eleverne, at læreren tænker nyt og kreativt, da inklusion af elever med autisme kræver tilpasning og individualisering. Det er svært for eleverne med autisme at forstå og forholde sig til, hvad lærerne siger, derfor efterspørger de, at lærerne i folkeskolen strukturerer informationen for dem og omsætter den til konkrete anvisninger til, hvad de skal gøre. Den abstrakte information, som andre elever får, bliver alt for uoverskuelig for dem.

Karl foreslår, at læreren kommer med små sedler, hvor der står, hvad netop han skal lave, for han har svært ved at forstå den mundtlige kommunikation

og bliver derfor alt for ofte hægtet af undervisningen.

Inklusion og handicapforståelse

Et handicap opstår i samspillet mellem den person, der har anderledes behov, og omgivelserne. Hvis omgivelserne møder eleven med støtte behov som et problem, så er eleven et problem.

Undervisningen af elever med støttebehov må tage særlig højde for samspillet mellem elevens forudsætninger for at lære samt måden, undervisningen organiseres på. Det, at læreren laver små sedler, eller det, at der er aftalt sociale koder for, hvordan den enkelte elev kan give udtryk for sit behov for hjælp, er en anerkendelse og accept af eleven med autismes behov for at kunne følge med i undervisningen. De sociale koder kan samtidig være med til at skabe mere ro i klassen til gavn for alle eleverne. Løsningen kunne derfor være at søge alternative måder at deltage på ved at ændre praksis på en måde, der ikke marginaliserer elever med autisme.

Det er vores indtryk, at eleverne med autismes tanker og ideer til inklusion i folkeskolen er realistiske og konstruktive forslag, som der bør lyttes til. Målet med inklusion må være at sikre eleven de bedste udviklingsbetingelser.

Metoderne til at nå målene handler om at skabe overensstemmelser mellem eleven med autisme og omgivelserne, så disse kan være med til at sikre, at eleven både nu og fremover møder krav, der er relevante i forhold til elevens nærmeste udviklingszone. Det kræver, at lærerne og andre professionelle omkring eleven med autisme arbejder med individuel tilpasning frem for generelle undervisnings- og inkluderingsprocedurer.

Artiklerne kan læses i deres fulde længde inkl. litteraturlister på www.videnomautisme.dk

Deltagelse og socialisering

Af Tina Brandstrup Hansen, *cand.pæd.pæd.psyk* og Signe Marseen Meyer, *cand.pæd.pæd.psyk*.

Amalie fortæller om en klike, hun fulgtes med i folkeskolen, og hvor hun forsøgte at passe ind for at blive en del af fællesskabet. Kliquen havde bestemte krav til, hvordan man skulle være for at kunne være med. Amalie beskriver kliquens vilkår som, at man ikke måtte skille sig ud; der blev lagt pres på Amalie for, at hun skulle opføre sig normalt.

Amalie gør alt, hvad hun kan for at passe ind i kliquen; hun vil gerne lære at forstå de sociale spilleregler, og hun vil gerne udvikle fællesskabet med de andre. Amalie er medlem af kliquens fællesskab til 3. klasse, hvor hun bliver mere bevidst om de sociale mønstre i klassen. Amalie siger selv, at hun havde tætte venskaber, men at vennerne ikke så hende som den, hun var – de forstod ikke hendes verden (udtalelse fra Amalie, 16 år).

Amalie føler sig anderledes, og hun mærker, at de andre forventer, at hun opfører sig normalt. Amalie vil meget gerne være med i kliquen, derfor forsøger hun at være aktiv og deltagende. Amalie oplever gentagne gange at få at vide, at hun snakker ned til folk, og hun ender med at sige mindre og mindre. Til sidst har Amalie det bedre, når hun ikke snakker med nogen. I 5. klasse knækker Amalie sammen – helt sammen – hun isolerer sig derhjemme og udvikler angst, depression og selvmordstanker (udtalelse fra Amalie, 16 år).

Social læring er noget, der sker imellem mennesker, når vi involverer os og deltager i fællesskaber. Vi lærer af at være sammen med andre, af interaktionen og af at se på og spejle, hvad andre gør. Vi socialiseres mest i fællesskaber, hvor vores forsøg på at lære reglerne anerkendes og bakkes op af de mere erfarne i gruppen; de erfarne kender fællesskabets spilleregler og kan støtte os i at lære dem. Deltagelse i fællesskaber er på den måde en forudsætning for, at socialiseringen sker. Jo mere social man er, jo flere invitationer til so-

cial fællesskaber modtager man; mangler man sociale kompetencer, modtager man kun sjældent invitation til sociale fællesskaber, og man er dermed afskåret fra at tilegne sig de adgangsgivende kompetencer.

Adgang til fællesskabet

Den sociale verden består af et net af fællesskaber, og hvert enkelt menneske kan være en del af rigtig mange fællesskaber, alt efter hvor mange forskellige sociale sammenhænge vedkommende færdes i. Fællesskaberne dannes alle steder, hvor mennesker mødes, og hvor der er en fælles praksis – deraf navnet praksisfællesskaber. Når et menneske ønsker at være en del af et praksisfællesskab, vil der være en periode, hvor personen forsøger at blive accepteret, og hvor der forgår en læreproces ift. hvad gruppen har af regler, normer og praksis. På sigt skal læreprocessen lede til, at personen er en integreret del af gruppen og udvikler en identitet som medlem af fællesskabet.

Amalie forsøger at opnå det fuldgyldige medlemskab af kliquen, og hun tror også selv, at hun har det. På et tidspunkt går det op for Amalie, at for at få reel fuld deltagelse skal hun være ”normal” og dermed en anden end den, hun er. Det betyder, at Amalie bliver nødt til at ændre på sig selv for fortsat at kunne deltage. Da det ikke lykkes, knækker Amalie sammen og går fra, hvad hun selv troede var fuldgyldig medlem, til overhovedet ikke at være deltagende.

Amalie mister sin legitimitet i kliquen, fordi hun skiller sig ud og ikke hører ind under kategorien ”normal”, som kliquen klart har defineret, at man skal være for at deltage. Legitimitet findes i mange forskellige former; i nogen fællesskaber er man legitimt medlem, hvis man er dygtig og dermed nyttig for gruppen, hvis man er en person, som mange ser op til, hvis man er den helt ”rigtige” type, eller hvis man har en bestemt slags familiemæssig baggrund. Det

er fællesskabet, der definerer legitimiteten, og dermed er legitimitet et spørgsmål om magt. Amalie har ikke magt til at skabe legitimitet, derfor bliver hun marginaliseret deltager frem for fuldgyldig deltager i klikens sociale fællesskab.

Der er mange forskellige fællesskaber på en skole, og fællesskabernes medlemmer er forbundet til hinanden gennem deltagelse i forskellige fællesskaber på kryds og på tværs; derfor kan det at blive udelukket fra et fællesskab have stor indflydelse på, om man får mulighed for at deltage i andre fællesskaber. Amalie ender med at sidde hjemme på sit værelse - isoleret fra omverdenen. Hvis Amalie havde været fuldgyldigt medlem, ville hun føle sig som et accepteret og aktivt medlem af fællesskabet. Amalie føler sig ikke accepteret, og dermed blev det umuligt for hende at være et aktivt medlem i kliken. Amalie sad fast i en marginal position, hvor situationen blev kritisk og problematisk, og hvor Amalie til sidst ønskede at dø (udtalelse fra Amalie, 16 år).

I et interview med Amalies mor fortæller moren, at ingen på skolen reagerede på Amalies fravær.

Amalies fortælling viser, at det er vigtigt at have legitimitet i et praksisfællesskab, hvis man er en elev med diagnose, der mangler sociale kompetencer. Det er nødvendigt at deltage for at kunne lære og dermed komme til at forstå de forskellige sociale sammenhænge. Deltagelse hænger uløseligt sammen med socialisering, det er et parløb, hvor begge faktorer påvirker hinanden gensidigt.

Amalies fortælling er ikke enestående, men går igen hos flere af eleverne i vores undersøgelse. For både Karl, Marie og Pia opstod der problemer i de praksisfællesskaber, de var en del af, da de kom op i mellemtrinnet, hvor kravene til det sociale blev større. Alle er gået fra at være fuldgyldige medlemmer eller perifere deltagere til at ende i marginale positioner.

Problemet når man ikke deltager

Camilla er den eneste elev i undersøgelsen, som føler, at hun aldrig rigtig har været deltager i et fællesskab; hun holdt sig meget for sig selv helt fra indskolingen, fordi hun ikke klarede at deltage på fællesskabets præmisser.

Camilla: "Jeg er blevet holdt rigtig meget udenfor i al den tid, hvor jeg har gået i skole, sådan på den normale folkeskole" (udtalelse fra Camilla, 16 år).

Udelukkelsen resulterede i, at Camilla sad på en trappe på gangen eller var på biblioteket i de få timer, hun var i skole. Camilla fortæller, at både lærere og elever ignorerede eller mobbede hende. I hele sin folkeskoletid har Camilla været ikke-deltagende og dermed ikke haft mulighed for at blive en del af et socialt praksisfællesskab og udvikle forståelse for de sociale sammenhænge. Deltagelse handler om at udvikle sin evne til at indgå i sociale fællesskaber og udvikle en forståelse for, hvad der er på spil i fællesskaberne. Når man mangler sociale kompetencer, bliver det særskilt vigtigt at lære gennem deltagelse i fællesskaberne; den mulighed fik Camilla ikke.

Evnen til at ændre sin situation

Hvert enkelt menneske analyserer ind imellem sin situation for at finde ud af, hvad man har af muligheder. Hvis man ønsker flere muligheder, finder man ud af, hvordan man kan forøge antallet - f.eks. ved at udvikle sine forudsætninger. De samlede personlige forudsætninger kaldes den personlige handleevne. Handleevne som begreb refererer ikke til bestemte måder at handle på, men til vores evne til at ændre på vores egne livsbetingelser ved at analysere situationer og ændre adfærd, hvis det kan forbedre vores livsbetingelser. Forudsætningen for at kunne udvide sin handleevne er, at man er i stand til at forstille sig, hvilken indflydelse ens egne handlinger vil have ud i fremtiden.

For nogle elever med autisme er det nærmest umuligt at forstille sig effekten af deres handlinger i det sociale rum, idet en del af deres handicap er manglende social forestillingsevne. Det vil sige, at de ikke kan forestille sig resultaterne af egne handlingers betydning i fremtiden, og derfor kan det være svært for et menneske med autisme selv at udvide sin handleevne. Et andet diagnostisk kriterium ved autisme er manglende kommunikativ forståelse. Tilsammen betyder dette, at hvis et menneske med autisme skal udvide sin handleevne, vil det for manges vedkommende have brug for hjælp til at sætte ord på fremtiden og forestillingen om denne samt hjælp til at blive indbudt til at deltage i sociale fællesskaber. Hvis de

ikke får støtten, vil der være en risiko for, at eleverne ikke bliver mødt der, hvor de er, og derfor ender uden for det sociale fællesskab i skolen. Man kan sige, at kernen af den autistiske tilstand ligger i den karakteristiske mangel på evne til at deltage i almindelig gensidig social interaktion.

Hos eleverne med autisme bliver det tydeligt, hvordan deres manglende kommunikative forståelse og evnen til at kunne kommunikere socialt påvirker deres samvær med andre og begrænser deres handleevne. Mange af dem udtaler, at de oplever isolation eller mobning på grund af deres særlige måder at kommunikere på. Udvikling af personlig handleevne sker i et samspil med omgivelserne, og læring omkring det sociale sker netop i samspillet; hvis udvikling og læring skal ske, kræver det fællesskabets anerkendelse.

Thomas er den eneste af de 6 elever i undersøgelsen, som både deltager og accepteres af kammeraterne, men alligevel er han ikke en del af de sociale fællesskaber uden for skolen. Thomas' begrænsninger opstår i mødet med omgivelserne og kammeraterne på skolen, da det er her, det bliver tydeligt, at han har besværligheder inden for nogle områder.

Thomas er dog god til at skjule det, når noget er svært, for han vil bare gerne vil være så normal som mulig og ikke skille sig ud (udtalelse fra Thomas, 16 år). Netop det gør, at kammeraterne har svært ved at finde ud af, hvor det er, at Thomas har brug hjælp, og hvor de kan støtte ham. Thomas deltager i ting, han inviteres til, og hvis han bliver bedt om at tilmelde sig, men alt det spontane og fritidsaktiviteterne er han ikke en del af, fordi deltagelsen kræver, at Thomas spørger, om han må være med. Thomas har en meget begrænset handleevne på dette område, og hvis ikke kammeraterne begynder at invitere ham med, vil det sandsynligvis ende med, at Thomas får i en marginal position, fordi han langsomt bliver en mindre del af det sociale, som de andre har sammen. I skolen vil han ikke kunne snakke med om det, de andre snakker om, fordi han ikke har deltaget.

Det er netop det, der er sket for de andre elever med autisme i vores undersøgelse: Da de ikke kunne del-

tage på fællesskabets præmisser og ikke blev mødt og støttet i deres begrænsninger, endte de i yderkanten af fællesskabet for til sidst at blive ikke-deltagende. Ingen af eleverne har på egen hånd magtet at udvikle deres handleevne i folkeskolens praksisfællesskab, og de blev ikke tilbudt hjælp.

Udkanten af fællesskabet

Når en person ikke har adgang til at deltage fuldt ud i et fællesskab, som vedkommende ønsker at være en del af, kalder man det marginalisering. Begrebet marginalisering dækker over, at personen har en retning mod kanten af det sociale fællesskab og dermed har en meget begrænset indflydelse på sit eget liv mht. at tilhøre et ønsket fællesskab.

Marginalisering er netop det, Marie oplever, når hun gerne vil deltage og være en del af klassens praksisfællesskab, men hvor kammeraterne og lærerne ikke giver hende fuldgyldig adgang til fællesskabet, når hun agerer som den pige, hun er.

” Marie: “Altså på den måde, på den måde, at de jo endte med at gøre mig så ked af at gå i skole, så jeg bare havde lyst til at sidde og græde i et hjørne. Så jeg faktisk bare følte mig som ingenting. Det man på engelsk kalder nobody”.

Marie: “Jeg kunne aldrig få lov til at være mig selv. Altså den hyper og urolige pige, som jeg er; på det tidspunkt var jeg så ked af at gå i skole, at jeg bare endte med at være den stille pige og træt af det hele”. Marie føler, at hun har begrænset indflydelse på sit eget liv. Hun ønsker at deltage i klassens fællesskab som den, hun er, men det accepteres ikke af klassen. Marie ændrer sig efter de ledetråde, hun oplever at have fået i form af negative udtalelser om hendes adfærd. Marie stopper med at gøre de ting, der er blevet kritiseret, og da hun ikke ved, hvad hun skal byde ind

med i stedet, og som fællesskabet vil acceptere som legitimt, bliver hun den stille pige. Marie begynder at opleve sig som marginaliseret, og som hun selv udtrykker det: som 'ingenting'.

Tina: "Da du endte med at sidde stille og kigge ud af vinduet, har du så følt, at du skulle være en anden end den, du er?"

Gennem marginaliseret deltagelse i fællesskabet har Marie lært noget om sin position og sine muligheder som del af en gruppe. Hun har lært, at hun ikke kan være sig selv, og selvom hun forandrer sig, giver det stadig ikke adgang til det sociale fællesskab. Når Marie ikke accepteres, som hun er, og ikke får adgang til fællesskaberne, føler hun sig som ingenting. Uønsket ikke-deltagelse fastholder Marie i en position, hvor hun er afskåret fra fællesskabet på skolen, som hun gerne vil være en del af; det begrænser hendes muligheder for at handle og lave om på sin situation, og Marie mister indflydelse på sociale dele af sit eget liv.

Udstødelsen er et fælles anliggende

Når en person befinder sig i en marginal position i flere praksisfællesskaber, øges marginaliseringen betydeligt. Marie er voldsomt marginaliseret, for hun har ikke længere adgang til andre fællesskaber end hjemme hos sin mor. Når Marie bliver nægtet adgang til fællesskabet i skolen og dermed bliver marginaliseret både der og i andre praksisfællesskaber, er det imod Maries ønske om at deltage, og derfor er ansvaret ikke Maries. Ansvaret må ses som en 'kollektiv størrelse', og grunden til marginaliseringen skal findes i omgivelserne. Det er interessant og skræmmende, at den eneste læring, der følger med marginaliseringen af Marie, er, at hun har lært, at hun er en nobody, som de andre elever ikke kan lide.

Signe: "Hvordan havde du det med det?"

” Marie: "Sådan frustrerende, træls, ked af det, og jeg havde bare lyst til at sige til dem, at jeg skulle være med, og læreren skulle få eleverne til at opføre sig ordentligt – og få dem til at KUNNE LIDE MIG BEDRE på en eller anden måde" (Marie, 12 år).

Maries situation fortæller os noget om, hvor vigtigt det er at være en accepteret og deltagende del af klassens fællesskab, men også hvor vigtigt det er at være en del af det sociale liv udenfor skolen, da en ikke-deltagelse her kan resultere i en marginalisering i skolen, som det har været tilfældet for flere af eleverne med autisme i vores undersøgelse. Thomas er den eneste, der ikke oplever marginalisering, men der er en reel risiko for, at den kan komme. Thomas er ikke en del af det sociale liv udenfor skolen, derfor kan han ikke snakke med om det, kammeraterne har lavet i fritiden, og derfor er der stor risiko for, at Thomas bliver hængt af. Inklusion handler ikke kun om accept og deltagelse i skolen, men også om det, der foregår i fællesskabet udenfor skolen, når skoledagen er slut.

Artiklerne kan læses i deres fulde længde inkl. litteraturlister på www.videnomautisme.dk

Selvforståelse og identitet

Af Tina Brandstrup Hansen, *cand.pæd.pæd.psyk* og Signe Marseen Meyer, *cand.pæd.pæd.psyk*.

Når medicin bliver et middel til normalisering.

Marie følte aldrig, at hun kunne være sig selv i folkeskolen. Hun ser sig selv som en urolig og hyper pige, men for Marie er det ikke negativt, det blev det først i folkeskolen. Skolen pressede Marie til at starte på medicin, så hun ikke var urolig i timerne, men Marie endte med at blive en stille pige, der var træt af det hele (udtalelse fra Marie, 12 år).

Maries autisme og ADHD blev betragtet som biologiske dysfunktioner, der kunne, og dermed skulle, behandles med medicin. Skolen så slet ikke omgivelsernes betydning for Maries adfærd; de fralagde sig deres ansvar og gav det videre til Marie, som blev "repareret" med medicin.

Da Marie bliver udsat for presset om at opføre sig "normalt", håber hun, at de andre vil begynde at se på hende som den pige, hun er, og respektere hende, men sådan går det ikke. Tværtimod udvikler Marie angst, depression og selvmordstanker, fordi hun ikke længere må være sig selv og heller ikke kan være det på grund af medicinen (udtalelse fra Marie, 12 år). Maries mor får Marie flyttet til en specialskole, og det er først nu, hvor Marie ser tilbage, at hun kan sætte ord på, hvad skoleskiftet har betydet:

Marie: "Jeg har det bedre. Jeg føler mig ikke låst inde eller spærret inde i mit selv. Og det gjorde det der – sådan noget melatonin, nej det hedder det ikke."

Signe: "Ritalin?"

Marie: "Ja, det fik jeg jo på et tidspunkt. Altså så stoppede det der ADHD, og folk følte bare, at jeg var så

god at være sammen med, hvor jeg tænkte: Kan det virkelig passe, at børn, der har det svært, skal ændre sig, for at de andre kan holde ud at være sammen med dem? Altså det er sgu da børnene selv, man skal prøve at gøre noget godt for. De eneste, medicinen gør noget godt for, det er dem omkring børnene. Kan det være rigtigt, at man skal ændre børnene, for at andre skal kunne holde dem ud? Skal de virkelig ændre mig for at holde mig ud? "

Marie skal ændre adfærd, derfor får hun medicin. Men den person, Marie bliver, når hun får medicin, genkender hun ikke, og hun kommer i konflikt med sig selv. Når Marie får medicin mod sin vilje, påvirkes hendes selvforståelse; hun føler sig ikke som Marie, og selv om de andre kan lide at være sammen med Marie, når hun får medicin, så er det ikke den rigtige Marie, de kan lide, og derfor føler Marie sig ikke anerkendt.

Når medicin bliver et middel til inklusion, er det så reel inklusion? For Marie og flere af de andre børn i undersøgelsen har forsøget på at inkludere dem haft store konsekvenser for deres forståelse af sig selv og for deres identitet.

Børnenes egne stemmer fortæller os tydeligt, hvor stor en påvirkning "de andre" i omgivelserne har på deres selvforståelse og på deres tro på sig selv og dermed på hele deres udvikling. Omgivelsernes blik på dem har afgørende betydning for, hvem de er, og hvordan de trives. Børnene med autisme bruger meget tid og energi på at tænke på, hvad andre tænker om dem, og forholde sig til det i deres forsøg på at pas-

se ind, så de kan få adgang til fællesskabet. De ser på sig selv med andres øjne og med fællesskabets øjne.

Fællesskabets fordømmende øje

Sociologen Georg Herbert Mead har et begreb, der hedder 'den generaliserede anden'; det går ud på, at sådan som andre ser dig, sådan vil du også se dig selv. Omgivelserne er altså ikke noget eksternt, som man kan adskille fra barnet, når man bedømmer dets trivsel, omgivelserne skal ses som en integreret del af barnets selvforståelse.

Begrebet 'den generaliserende anden' kan hjælpe os med at forstå, hvorfor eleverne med autisme har så svært ved at blive accepterede som dem, de er, og dermed udvikle en positiv selvforståelse.

Flere af eleverne fortæller os, at de føler, at de har været nødt til at sætte en facade op og dermed agere en anden end den, de er, for at passe ind i folkeskolens fællesskab, da det kræver en bestemt form for adfærd. Eleverne med autisme lærer, hvad der er rigtig og forkert adfærd, fordi de formes af de andres reaktioner på deres opførsel. Karl fortæller blandt andet, at han gjorde alt, hvad han kunne for at være ligesom de andre i klassen, så de ikke skulle tro, at han var en dreng på 5 år (forstået som en barnlig opførsel). Frygten for, hvordan de andre vil bedømme ham, gør, at Karl forsøger at indordne sig og at ændre sin adfærd til en adfærd, der er accepteret.

I længden klarer Karl ikke at indordne sig, han bliver forvirret og ved ikke længere selv, hvem han er. Forvirringen hos Karl over, hvem han selv er, kan forklares ved, at personligheden først dannes, når han kan svare passende tilbage på de andres holdning til ham og på den måde få de andre til at ændre deres syn på ham. Karl kan ikke finde ud af at gøre noget, der kan ændre kammeraternes holdning til ham, sikkert fordi hans autisme gør, at han opfatter, fortolker og lærer på en anden måde.

Fordi det ikke lykkes for Karl at holde fast i sig selv og forsvare sin legitimitet i fællesskabet, vil hans personlighed ikke dannes, og han vil heller ikke komme til forståelse med sig selv i folkeskolen, det ville kræve, at kulturen i skolen tillod og anerkendte Karls anderledeshed.

Pia oplever også, at hendes anderledeshed ikke accepteres i skolen, og derfor vælger hun at indordne sig og at bruge en facade, mens hun er i skole, for Pia er bange for, at hendes anderledeshed vil blive brugt imod hende.

Pia: "Jeg sagde ikke noget og klarede mine opgaver, og så var det det. Og det var også det, der fik mig til at tænke: Ej, nu skal det være nok. Nu skal jeg ikke have den her facade på mere, fordi hvis de siger, at jeg er glad og tilfreds med denne facade på, så får jeg ikke nogen hjælp."

Signe: "Så det var en af de facader, du satte op (-) altså at du prøvede at virke glad og tilfreds, men hvor du egentlig indeni havde det (?)"

Pia: "Elendigt. Men jeg ville jo ikke vise de andre, at jeg havde det elendigt, fordi det ville de jo bruge imod mig." (udtalelse fra Pia, 17 år).

Når Pia ser sig selv udefra, ser hun en glad og tilfreds pige, og derfor får hun ikke hjælp. Hendes selvbillede er meget anderledes end det, andre ser. Pia ser ikke sig selv som en, der er glad og tilfreds, men som en pige, der har det elendigt, fordi der ikke er overensstemmelse mellem den, hun føler at hun er, og den, hun lader andre se. Da Pia vælger at droppe facaden, kan hun ikke længere finde ud af, hvem hun er; det resulterer i identitetsforvirring, og Pia bliver angst, depressiv og har selvmordstanker. Hun kan ikke længere spejle sig i de andre og ved ikke, hvem hun skal vende sig mod. Uanset om Pia forsøger at passe ind eller ej, bliver hun ikke bekræftet som den, hun er. Pia vælger at isolere sig fra de andre og fra omgivelserne. Ifølge Mead vil Pias udvikling gå i stå, hvis situationen ikke ændrer sig.

Nyt fællesskab, ny selvforståelse og større handleevne

5 ud af de 6 børn i vores undersøgelse går nu på specialskole. Men de beskriver deres tid i folkeskolen som en periode fyldt med nederlag. De elever, der forsøgte at sætte en facade op i folkeskolen, begyndte at komme til forståelse med sig selv, da de blev mødt af et helt andet normalitetsbegreb på specialskolen.

Pia: "Jeg er blevet bedre til at kunne sige fra og finde ud af, hvad jeg vil, hvad jeg kan, og hvad der egentlig

Landsforeningen Autisme afholder

Repræsentantskabsmøde

**Den 30. og 31. oktober
på First Hotel Høje Taastrup,
Carl Gustavs Gade 1, 2630 Taastrup.**

Repræsentantskabsmødet, med dagsorden ifølge vedtægterne, afholdes **lørdag den 31. oktober kl. 10.00-16.00.**

Fredag den 30. oktober kl. 18.30-20.30 middag. Bagefter er der tid til socialt samvær i og der overnattes på First Hotel i Høje Taastrup.

Indkaldelsen til mødet er udsendt til repræsentantskabsmedlemmerne i slutningen af august og offentliggøres på hjemmesiden www.autismeforening.dk

Mødet kan overværes af alle medlemmer, men det er kun de valgte repræsentanter, der har stemmeret.

Deltagelse i spisning, overnatning m.v. for andre end repræsentantskabsmedlemmer skal forinden aftales og afregnes med sekretariatet ved bestilling per mail på: nadja@autismeforening.dk



er af muligheder for mig. Og det er jeg egentlig rigtig glad for (...) Jeg er bare lidt ked af, at jeg ikke kom ud på den skole noget før. Jeg kunne have været fri for rigtig, rigtig mange nederlag (...) Så folkeskolen har faktisk ødelagt det meste” (Pia, 17 år).

På specialskolen blev Pia mødt med andre forventninger end i folkeskolen; der var ikke det samme normalitetsbegreb i omgivelserne og i de andres holdning til Pia, og hun begynder at få en fornemmelse af, hvad hun vil og ikke vil. Pia oplever, at hun kan spejle sig i de andre og finde noget genkendeligt, dermed har hun udvidet sine muligheder for at handle på en måde, der er Pia, og hun begynder igen at udvikle sin selvforståelse. Ligesom Thomas har Pia opdaget,

hvad hun gerne vil i fremtiden, og hun har fået mod på at forfølge sine drømme. Pia vil gerne være sangskriver og forfatter, da det er ting, hun kan klare bag sine egne fire vægge.

Pia fortæller, at hun har mistet lysten til fysisk at være sammen med andre, og at hun mener, det skyldes de mange nederlag i folkeskolen. Pia bruger de sociale medier meget og skriver sange og tekster. Selvom Pia oplever en positiv inklusion på specialskolen, har tiden i folkeskolen haft en ekskluderende effekt på hende på en måde, der gør, at hun vægrer sig ved at deltage i fællesskaber generelt.

Accepten fra de andre spiller en meget stor rolle for

alle børnene i vores undersøgelse og Karls udtalelser viser det tydeligt. Karl kan meget mere, når han bliver anerkendt af omgivelserne, han tør mere, og han er gladere.

Signe: Hvad er det så, der har ændret sig ved det skoleskift fra folkeskolen til specialskolen?

Karl: "Jamen, det er [-] Der er flere folk, som gider være sammen med mig. Jeg føler mig ikke sådan udenfor mere, som jeg har gjort. Der er da mange ting, som jeg nu er ansvarlig for. Jeg er ansvarlig for en skoleavis, som vi har, der er jeg chef, og jeg er forsanger i vores band. Og når vi har morgensamling, så er jeg ordstyrer. Det er jeg rigtig glad for".

Signe: "Ja, det er mange store poster, som du har fået dig. Hvad gør det ved dig, at du pludselig har fået så meget ansvar, og at nogen tror på dig?"

Karl: "Jamen det gør meget ved mig. Det gør mig glad, så føler man sig sådan populæragtig" (udtalelse fra Karl, 15 år).

Eleverne fortæller om, at de for første gang hører til, og at de bliver set og hørt som de individer, de er, og dermed både får mod og lyst til at bidrage til fællesskabet. Karl fortæller, at han blev mødt og accepteret som den, han er, på specialskolen, og i kraft af det ansvar, han har fået, gav det ikke mening for ham at forsøge at være en anden mere.

Karl: "Jeg har faktisk lært, at nu skal jeg bare være mig selv, og det gør jeg i dag. Og jeg har det rigtig godt".

Amalie og Camilla beretter begge, at de er ligeværdige på specialskolen; de føler sig ikke længere pressede til at være en anden, end de er, og de føler, at de andre elever vil lære dem at kende, som de er, fremfor at have holdninger til, hvordan de skal opføre sig for at være "rigtige". Jeg stiller Camilla et spørgsmål om forskelle på almenskolen og på specialskolen.

Camilla: "Altså det er vel, at på en normal folkeskole der er størstetallet jo normalt. Selvom der ikke er "normale" mennesker, men vi siger bare lige, at "nor-

male" tilhører folkeskolen, der er man normal, og i specialskolen der er man unormal. Så i folkeskolen der synes jeg jo, at man er normal, og størstetallet kan følge med, forstår det og kan det her. Og størstetallet føler sig velkomne og føler sig in og bliver forstået og alt det der. Og så er der jo dem, som ikke helt kan følge med. Her på specialskolen, der er ALLE unormale. Alle har hver deres måde at opføre sig på, alle har hver deres måde at være på, alle forstår hinanden alligevel, fordi de selv er anderledes" (udtalelse fra Camilla, 14 år).

Camillas svar beskriver, hvordan flere af børnene tænker i forhold til forskellen mellem folkeskole og specialskole. Man kan bruge begrebet autenticitet til at beskrive den forskel, børnene fortæller om; på specialskolen er der rum til, at børnene kan leve livet i samspil med andre mennesker, men tro mod deres egne idealer og interesser. I folkeskolen beskriver de samme børn, hvordan de føler sig tvunget til at bruge kræfter på at bære en facade, der lever op til omgivelsernes normalitetsbegreb. Noget tyder på, at børnene har brug for at være en del af et anerkendende fællesskab, et "os", for at udvikle selvforståelse og finde deres autentiske "mig".

Artiklerne kan læses i deres fulde længde inkl. litteraturlister på www.videnomautisme.dk

Anderledeshed i folkeskolens praksisfællesskab

Af Tina Brandstrup Hansen, *cand.pæd.pæd.psyk* og Signe Marseen Meyer, *cand.pæd.pæd psyk*.

Fællesskabet i klassen har stor betydning for, om børnene oplever sig inkluderet eller ekskluderet i klassen. Måske er det derfor, at alle børnene i vores undersøgelse i perioder har prøvet at afsøge den "normale" selvforståelse i deres forsøg på at passe ind. Alle børnene er kommet til det resultat, at de ER anderledes - forstået som så anderledes, at det er et problem! Børn, der ikke kan deltage på de vilkår, som fællesskabet kræver, oplever ikke at føle sig accepterede, en situation, der påvirker selvforståelsen og identiteten så meget, at det går ud over de faglige præstationer.

Børnene fortæller, at det er et tab ikke at kunne forstå og lære helt så hurtigt som de andre i klassen, og de siger, at skolesystemet fremhæver og sammenligner eleverne med hinanden. De føler, at de bliver straffet for et problem, der skyldes deres handicap, hvilket er et dobbelt tab. Det at være for anderledes fremgår tydeligt af Karls forståelse af at være inkluderet i folkeskolen; han siger at eleverne med autisme...

Karl: "bliver mobbet, når de kommer på den skole. De kan ikke forstå, hvad lærerne siger, når de skal forklare noget til børnene. De kan ikke følge med i timerne. De har det svært med de andre elever, og de kan ikke finde ud af at sidde ned blandt så mange mennesker. Det kan de ikke! Og det ved jeg, fordi jeg har selv gået på en almindelig folkeskole, og jeg ved, det er rigtig svært". (Karl, 15 år).

Det er ikke kun Karl, som tænker sådan om tiden i folkeskolen. Problemet beskrives indgående af Amalie, Marie, Pia og Camilla, der alle finder det svært at være elev med autisme i folkeskolen. Ingen af eleverne deltager i sociale aktiviteter udenfor skolen, men det er også svært at være deltagende i skolen, fordi de ikke forstår lærerens forklaring på faglige opgaver, og fordi de oplever at blive mødt med en passivitet fra lærerens side. Passiviteten opleves som eksklusion og dermed bidrager læreren til, at eleven føler sig udenfor. Måske kan man snakke om eksklusion i det øjeblik, hvor læreren registrerer, at en elev er anderledes, men ikke ændrer på sine undervisningsmetoder, men fortsat underviser efter de traditionelle tilgange i folkeskolen? I det perspektiv er problemet ikke længere elevens anderledeshed, men lærernes manglende viden om og erfaring med børn med autisme.

Thomas er den eneste af eleverne i vores undersøgelse, som oplever, at læreren har skabt en kultur, hvor han vedvarende forholder sig reflektivt og undersøgende til, hvilke elever der er i klassen, og tilrettelægger undervisningen efter den enkeltes behov og forudsætninger for læring frem for at anvende en 'one size fits all' model.

Det, at læreren bevidst bruger hjælpemidler som visualisering i sin undervisning af Thomas, viser, at han accepterer anderledesheden og gør den til en naturlig del af undervisningen. Når der bliver undervist på en måde, der giver plads til, at Thomas kan deltage



på lige vilkår med de andre i klassen, er Thomas' anderledeshed både accepteret og anerkendt. Thomas kan derfor fremstå 'normal' både i sine egne og i de andre elevers øjne; netop det betyder rigtigt meget for Thomas (udtalelse fra Thomas, 16 år).

Det sociale aspekt ved inklusion

Thomas fortæller, at hans største udfordring ved inklusion er alt det sociale, og han gør det klart, at han ikke ønsker at modtage hjælp på det område. Alle undersøgelser viser, at det faglige er tæt forbundet med det sociale, og at det faglige og det sociale påvirker hinanden gensidigt. Når Thomas har problemer med det sociale, men nægter at modtage hjælp til det, er det ikke sikkert, at undervisningsdifferentieringen og de visuelle hjælpemidler vil have den ønskede effekt. Derfor er det vigtigt, at lærerne tænker det sociale aspekt ind i inklusion af Thomas; når Thomas så tydeligt modsiger hjælpen, må læren inddrage de andre elever og bruge dem aktivt til at sikre den sociale inklusion af Thomas. Nogle gange må man behandle elever forskelligt for at give dem de samme muligheder for deltagelse.

Opmærksomhed på forskelsbehandling

Læreren skal vide, at synlig forskelsbehandling kan stigmatisere, men også at det kan gå ud over elevernes trivsel og læring, hvis man undlader at støtte og kræver nøjagtigt det samme af dem som af de andre elever. 5 ud af vores 6 elever synes ikke, at lærerne tog hensyn til dem, når de underviste, og det betød,

at eleverne faldt markant udenfor undervisningen og kom til at fremstå for anderledes i klassekammeraternes øjne.

Flere af eleverne frygter, at forskelsbehandling vil stigmatisere dem både fagligt og socialt i forhold til kammeraterne. Men der er også en risiko for, at elevernes problemer bliver usynlige, hvis vi ikke må tale om dem som anderledes, og det kan have store konsekvenser for dem, når de ikke magter det samme som deres klassekammerater. Derfor handler det ikke om at forsøge at normalisere eleverne, men om at acceptere, at de er anderledes, og ud fra deres anderledeshed skabe udviklingszoner, hvor de støttes i at udvikle kompetencer, de kan bruge i fællesskabet.

Det kræver en hårfin balance fra lærerens side og en afvejning af den enkelte elevs behov og forudsætninger for, at en sådan undervisningspraksis vil kunne lykkes. Deltagelse, accept, identitet og faglig læring hænger sammen og påvirker hinanden gensidigt på godt og ondt; alle delene har betydning for, om inklusion får eleven med autisme til at føle sig for anderledes eller som en del af klassens fællesskab.

Artiklerne kan læses i deres fulde længde inkl. litteraturlister på www.videnomautisme.dk

Kurser og Konferencer
Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup
Tlf. 70 25 30 65
kursus@autismeforening.dk
www.sikon.dk

ANGST

Tirsdag den 13. oktober 2015

Formål:

Kurset introducerer dig til de forskellige angsttyper, og hvordan disse kommer til udtryk hos personer med autisme. Vi gennemgår cases og giver dig værktøj, indblik og inspiration, så du kommer hjem med forskellige løsningsstrategier du kan afprøve sammen med de personer, du har omsorg for.

Indhold:

- Introduktion til angst-spektret
- Hvordan ser angsten ud hos personer med autisme
- Gennemgang og diskussion af konkrete cases
- Hvordan angsten kan håndteres, strategier og metoder

Tid og sted: Tirsdag den 13. oktober 2015, Taastrup

Underviser: Psykolog Christina Sommer fra Psykologisk Ressource Center

Pris: Kr. 1800,- pr. deltager, som dækker kursusmaterialer og forplejning

Forældre kan søge sin kommune om bevilling af deltagerbetaling som merudgift efter Servicelovens §41 da kurset er specifikt autisme rettet.

Meld dig til eller læs mere på www.SIKON.dk

Spørgsmål kan rettes til Lone Street Nielsen

På kursus@autismeforening.dk eller på

tlf. 20 57 63 30



Andrea's prøve i problemregning



Af Andrea.

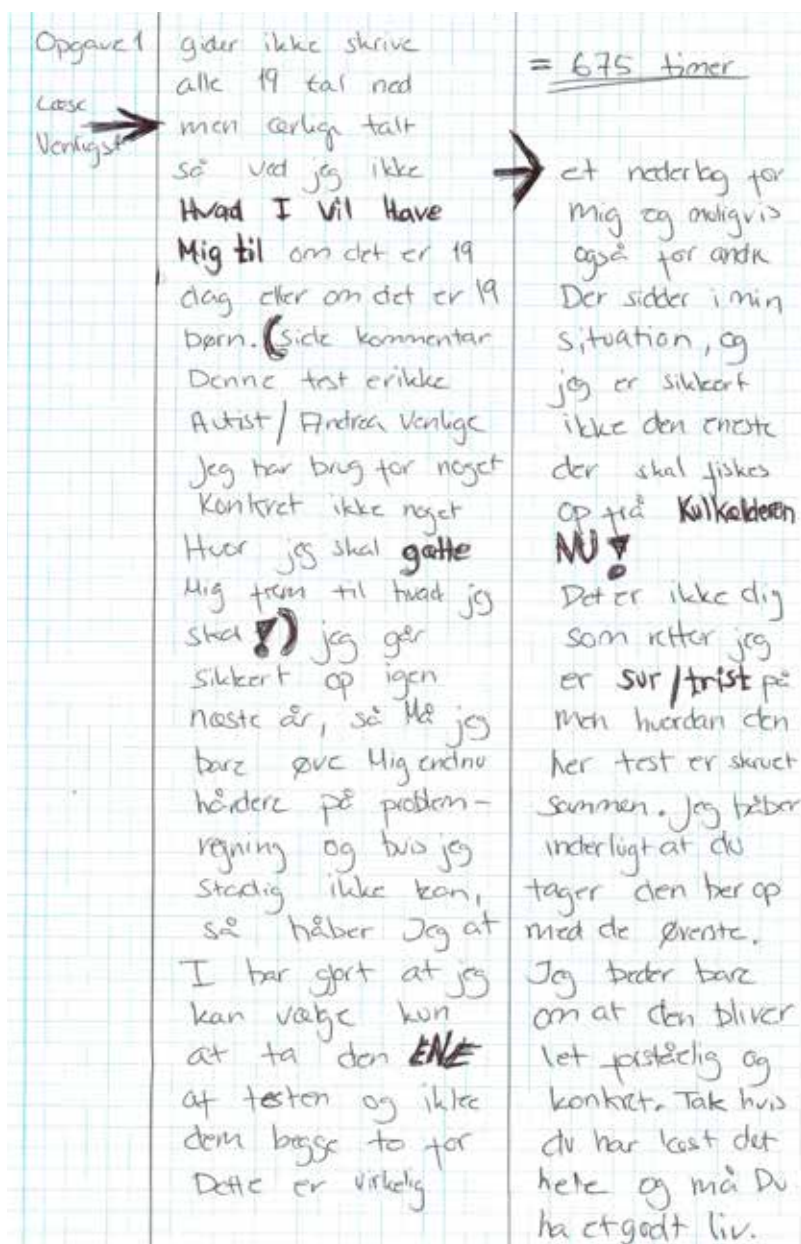
Dette er virkelig et nederlag for mig og muligvis også for andre der sidder i min situation og jeg er sikkert ikke den eneste der skal fiskes op fra kulkælderen nu!

Andrea er en pige der går i skole, hun er ikke noget problem. Når undervisningen ikke tilpasses Andreas måde at forstå og at lære på så får Andrea et problem. Det er da problematisk...

Til en prøve i problemregning skriver Andrea dette brev til den eksamensansvarlige. Andrea vil så gerne gennemføre prøven og leve op til samfundets, skolens og forældrenes håb og forventninger.

Men prøven er ikke tilpasset Andreas måde at forstå verden på, formuleringerne gør hende handicappet.

Heldigvis er Andrea en pige der ikke giver op så let, hun tænker også på at der kan være andre elever der sidder med problemer som hendes.



Oplever du udfordringer i din hverdag,
og ønsker du hjælp til at komme videre?

Ønsker du mere viden om,
hvordan autisme påvirker dig?



Bor du i Esbjerg eller Odsherred kommune?



Hvis du kan svare ja til ovenstående så kontakt Det Nationale Autismeinstituts institutleder Mehdi Owliaie på kontakt@detnationaleautismeinstitut.dk eller på tlf. 44 94 95 93.

Gennem et 10 timers individuelt samtaleforløb hos Det Nationale Autismeinstitut kan du blandt andet få:

- Rådgivning fra Det Nationale Autismeinstituts dygtige fagfolk.
- Nye strategier til at håndtere dagligdagen.
- Mulighed for at skabe forandringer hos dig selv eller i dit arbejdsliv.

Forløbet er GRATIS.



Det Nationale Autismeinstitut



LANDSFORENINGEN
AUTISME

Juleferie

den 23.-27. december på Feriecenter Slettestrand

Landsforeningen Autisme holder hvert år, jul for familier, hvor børn eller voksne har autisme. Familierne bliver indlogeret i møblerede lejligheder med 3 værelser + stue, køkken og bad.

Feriecenteret ligger ved Fjerritslev i et naturskønt område tæt på stranden. På feriecenteret er der indendørs svømmehal samt legepladser og stort motionsrum og mulighed for at leje cykler.

Landsforeningen Autisme tilbyder aktiviteter hver dag fra kl. 14.00. Aktiviteterne er målrettet netværk og hygge familierne i mellem, f.eks. biograf, wii, kreativt værksted, LEGO konkurrence mv. Man vælger selv, om man vil deltage i aktiviteterne, der er et tilbud til hele familien.

Forplejning: Hver familie får mulighed for at bestille varer fra et begrænset sortiment, som leveres til feriecenteret; derudover kan der provianteres for egen regning hos den lokale købmand i gåafstand.

Program for Juleaften: Vi spiser fælles julemiddag i restauranten kl. 18.00, danser om juletræet, synger julesalmer og kan tilbyde alle børn en julegave eller et gavekort.

Dato: 23-27. december. Ankomst ca. kl. 15.00 den 23. december, hjemrejse ca. kl. 12.00 den 27. december.

Vi har mulighed for at hente deltagere den 23. december på Fjerritslev station, og bringe dem til Feriecenteret, samt at bringe dem tilbage til tog og busstationer den 27. december.

Sted: Feriecenter Slettestrand ved Fjerritslev.

Tilmelding: www.SIKON.dk

SIKON
Landsforeningen Autismes kurser og konferencer

Vi har mulighed for at tilbyde familier der lever af kontanthjælp, eller af indtægt på kontanthjælpslignende niveau, en gratis ferie betalt af fondsmidler. **Tilmelding:** på www.SIKON.dk



KREDS BORNHOLM

Formand:

Åsa Berg Tlf. 51 49 98 21

E-mail: asfkredsbornholm@gmail.com

KREDS FYN

Formand:

Else Worm Jørgensen Tlf. 29 88 87 98

E-mail: elseworm@gmail.com

AUTISMUFELAGIÐ/KREDS FÆRØERNE

Formand: Heidi Aagaard Tlf. +298 509031

E-mail: formadurin@autisma.fo

KREDS KØBENHAVN/FREDERIKSBERG

Formand:

Tine Heerup Tlf. 33 55 83 73

E-mail: tine.heerup@gmail.com

KREDS LIMFJORD

Formand:

Maj-Britt Sørensen Tlf. 30 33 94 53

E-mail: formand@kredslimfjord.dk

KREDS MIDTVEST

Formand:

Søren Dalgaard Tlf. 53 11 31 45

E-mail: sbd54@youmail.dk

KREDS NORDJYLLAND

Formand:

Jørn Poulsen Tlf. 98 15 32 42

Kontakt telefon: Tlf. 30 25 92 10

E-mail: jp@autismenord.dk

KREDS NORDSJÆLLAND

Formand:

Allan Jensen Tlf. 29 21 97 20

E-mail: allanjensen51@hotmail.com

KREDS ROSKILDE

Formand:

Uffe Mohrsen Tlf. 22 12 30 71

E-mail: gul-mohrsen@mail.dk

KØBENHAVN/ FREDERIKSBERG

Sæt kryds i kalenderen

mandag den 9. november, kl. 19.00-21.00

Trine Uhrskov fortæller om "Stress hos børn med autisme og deres forældre" i Valby Kulturhus. Alle er velkomne - tilmelding ikke nødvendig.

Arrangement

onsdag den 28. oktober, kl. 19.00-21.30

i Valby Kulturhus, 5. sal, Valgårdsvej 4-8, 2500 Valby.

18 år - og hvad sker der så?

Socialrådgiveren Inge Louv vil denne aften holde oplæg om værgemål og andre udvalgte +18 års-problematikker. Der vil være lejlighed til at stille spørgsmål i løbet af aftenen. Alle er velkomne - Ingen tilmelding.

ØSTJYLLAND

Temaaften om TEACCH

Tirsdag den 6. oktober, kl. 19.00-22.00

STU4, Graham Bells vej 4, Århus N. Pædagogisk konsulent Birgit Willum fortæller om, hvorfor TEACCH er den pædagogiske metode, der bruges i Danmark til mennesker med autisme, samt hvad det går ud på. Siden år 2000 har vi haft to pædagogiske retninger i Danmark, den ene er TEACCH og den anden er ABA. Tilmelding på info@autismeoj.dk senest den 1. oktober.

Netværksgruppe for forældre til voksne med autisme

Vi mødes i Frivilligværkets lokaler i Randers 1 gang om måneden. Kontakt Elisabeth Sørensen valnode@yahoo.dk for yderligere information.

Kredsene

AKTIVITETER

Autismenetværk Randers for voksne med autisme

Vi mødes onsdage i lige uger, kl. 19.00-21.30

i Randers Bo- og Erhvervstræningslokaler. Det er ok at have en ven, forældre, bostøtte eller anden med, hvis man har behov for det. Kontakt Elisabeth Sørensen valnodde@yahoo.dk for yderligere information.

Netværksgruppe Randers for forældre til børn med autisme

i Randers kommune. Vi mødes i Frivilligværkets lokaler i Randers 1 gang om måneden. Kontakt Elisabeth Sørensen valnodde@yahoo.dk for yderligere information.

Sindets Dag

Kom til Sindets Dag i Randers

den 8. oktober, kl. 14.00-18.00

på Randers Bibliotek. Der vil være boder fra forskellige patientforeninger, bl.a. Landsforeningen Autisme.

ROSKILDE

Kom og bliv klogere på dine rettigheder!

Foredrag om serviceloven og retssikkerhed
v/socialfaglig konsulent Beth Astrup, DUKH

den 24. september 2015, kl. 19.00-21.00

Greve Borgerhus, Greveager 9.

Beth Astrup fra DUKH (De Uvildige Konsulenter på Handicapområdet) fortæller om:

- Hvordan man som borger kan bruge DUKH til rådgivning.
- Retssikkerhed og forvaltningsloven, herunder klagevejledning.
- Lovgivning i forhold til merudgifter, tabt arbejdsfortjeneste, aflastning og specialundervisning.

Der vil være mulighed for at stille spørgsmål. Foredraget er primært for pårørende til børn under 18 år.

Tilmelding til Lise senest den 18. september 2015 på mail Lshansen@privat.dk.

Netværksmøde for pårørende

Landsforeningen Autisme Kreds Roskilde holder netværksmøde for pårørende

den 17. september, kl. 19.00-21.00

Sct. Maria Park, lokale 2, Frederiksborgvej 2, 4000 Roskilde. Tilmelding er nødvendig og skal ske til mail@au10sme.dk senest den 14. september.

Netværksmøde for bedsteforældre

Der er netværksmøde for bedsteforældre til børn med autisme

den 22. september, kl. 19.00-21.00

Greve borgerhus, lokale nr. 1, Greveager 9, 2670 Greve. Tilmelding senest 20. september til Jette Olsen på tlf. 4050 372 eller mail jette_susan@hotmail.dk

Arrangement

onsdag den 2. september, kl. 19.00-21.00

Valby Kulturhus, Teatersalen, Valgårdsvej 4-8, 2500 Valby.

Nyt om Borgercenter Handicap v/centerleder Vibeke Ries

Centerleder Vibeke Ries fra Borgercenter Handicap (tidligere Handicapcenter København) vil fortælle om den nye organisationsstruktur.

Den nye organisationsstruktur er udarbejdet med udgangspunkt i oplevelser og ønsker fra brugere, medarbejdere og ledelsen af centret og har som formål bl.a. at forbedre samarbejdet mellem centret og brugerne samt øge kvaliteten af sagsbehandlingen. Der vil i forbindelse med oplægget været mulighed for at stille spørgsmål af generel karakter til centerledelsen, men der er ikke plads til spørgsmål vedrørende konkrete sager. Alle er velkomne – Ingen tilmelding.



KREDS STORKØBENHAVN NORD

Formand:
Guri Spiegelhauer Tlf. 28 18 19 74
E-mail: guspi@xline.dk

KREDS STORSTRØM

Formand:
Sabine Hagens
E-mail: post@akzent.dk
AS-repr.:
Line Mackenhauer
E-mail: lima44@live.dk

KREDS SYDVESTJYLLAND

Kontaktperson:
John Olesen Tlf. 22 18 49 08
E-mail: birgitogjohnlesen@privat.dk

KREDS SØNDERJYLLAND

Formand:
Bettina Østergaard Tlf. 20 82 42 52
E-mail: kontaktlaks@gmail.com

KREDS TREKANTEN

Formand:
Dorte Schandorph Jensen Tlf. 29 67 00 67
E-mail: dortesjens@mail.dk

KREDS VESTEGNEN

Formand: Jan Nielsen Tlf. 40 10 67 91
E-mail: vestegnen@autismeforening.dk

KREDS VESTSJÆLLAND

Formand:
Helle Stærk Hansen
E-mail: helle@kejser-hansen.dk

KREDS ØSTJYLLAND

Formand:
Marianne Banner Tlf. 50 43 83 61
E-mail: marianne_banner@yahoo.dk
AS-repr. voksne:
Jane Hellkvist Tlf. 30 20 38 94
AS-repr. børn:
Elsebeth Svane Tlf. 86 21 06 06

Kredsene

AKTIVITETER

KREDS LIMFJORD

Etablering af søskende netværksgrupper

I 2016 med følgende datoer: den 27. januar, den 10. februar, den 24. februar, den 9. marts, den 30. marts og den 13. april.

Søskende netværksgrupperne bliver afholdt på Krabeshus Heldagsskole, Strandvejen 11, 7800 Skive.

Målgruppe: Søskende til børn med autisme. Der foresøges etableret grupper efter alder: 7-9 årige, 10-13 årige, 14-16 årige med grupper af max. 12 deltagere.

Indhold: At give søskende til børn med autismespektrum forstyrrelse et frirum, hvor de kan få lov at tale om egne følelser og erfaringer i forhold til det at have en søskende med et handicap og give dem en oplevelse af, at der findes andre børn og unge i samme situation, og at de har det på samme måde. Konkret vil det dreje sig om 6 x 2 timer, hvor en aldersmæssigt sammensat gruppe mødes. Indholdet vil være en blanding af samtaler, viden om autisme, fælles aktiviteter, film mv. Der vil være eftermiddagsmad hver gang.

Tilmeldingsfrist: Mandag den 11. januar 2016.

Tilmelding på: konf@skivekommune.dk

Pris: 2.400 kr. pr. deltager.

STORSTRØM

Bofællesskab for unge med autisme

onsdag den 30. september, kl. 18.00-21.00

Orange, i "Konferencen", 2. sal i hovedbygningen Færggårdsvej 15, 4760 Vordingborg.

Hvad vil det sige at bo i et bofællesskab med døgnstøtte? To medarbejdere, Mia Pedersen og Mette Ostfeld fra Bofællesskabet Sofie Marie i Ringsted, vil

uddybe emnet. Tilmelding til Helene Hansen senest den 23. september per e-mail til HHautisme@outlook.dk eller sms 2276 6620. Husk at skrive navn, adresse samt telefonnummer i tilfælde af aflysning ved sygdom eller lignende. Foredraget er gratis, men der vil blive serveret sandwich, prisen er kr. 30,- for medlemmer og kr. 75,- for ikke-medlemmer.

Hvad er ATLASS? Mindset-holdninger-inspiration
Lørdag den 24. oktober 2015, kl. 11.00-16.00
 Vordingborg Uddannelsescenter, Chr. Richardtsvej 45, 4760 Vordingborg.

Birgit Willum Jensen, pædagogisk vejleder, og Birgit D. S. Isene, psykolog, begge Atlans-instruktører, vil præsentere grundtankerne bag ATLASS ud fra bl.a. stress og mestring og stress-reduktion. Desuden vil vi bringe deltagerens egne cases ind fra hverdagen og drøfte dem i mindre grupper. (Læs også herom i Autismebladet nr. 5, 2014, side 8-16).

Vilkår: Ved tilmeldingen skal der udfyldes et spørgeskema til brug for gruppeinddelingen. Der er begrænset deltagerantal, og ved tilmeldingen vil medlemmer af Autismeforeningen og deres familier blive foretrukket.

Deltagergebyr: kr. 300,-. For hvert ledsagende familiemedlem opkræves der kr. 150,-. Deltagergebyret inkluderer forplejningen på kursusdagen.

Tilmelding: til Helene Hansen senest den 10. oktober 2015 på mail: HHautisme@outlook.dk Vi sender herefter et spørgeskema til dig.

Husk netværkscaféer i Vordingborg den 15. september og Nakskov 23. september.
 Du finder ellers oplysninger om tid, sted og pris for vores næste møder på autismeforening.dk ved at gå ind under Kredse/Kreds Storstrøm/Kalender.

Hjælp, mit barn fylder 18!

Arrangement for forældre, pårørende og unge med ASF - og andre interesserede. Oplæg v/ Sputnik Kollegiet, Susanne Claudi og Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet.

Lørdag den 3. oktober, kl. 10.00-15.45.

Taastrup Kulturcenter, Kulturcentret, Poppel Allé 12, 2630 Taastrup.

Hvad sker der, når den unge med autisme fylder 18? Hvad med uddannelse og beskæftigelse? Hvor skal den unge bo? Arrangement for både forældre, pårørende og unge med ASF. Kom og hør ledelsen fra Sputnik Kollegiet på Frederiksberg fortælle om bostedet Sputnik, der har tre forskellige bosteder for unge med ASF i Københavnsområdet. Mød nogle af de unge, der bor der.

Få gode råd fra en mor til en ung med autisme om, hvad man som forældre skal være opmærksom på, når den unge skal flytte til et bosted og blive klogere på retssikkerhed og serviceloven, når DUKH fortæller om voksenbestemmelserne i serviceloven, herunder uddannelses- og beskæftigelsesområdet. Der vil være mulighed for at stille spørgsmål undervejs, og der er forplejning.

Program:

Kl. 10.00-10.05 Velkomst

Kl. 10.05-11.30 Præsentation af Sputnik Kollegiet - målgruppe, pædagogik, visitation og dagligdagen.

FYN

Vores efterårsprogram er desværre ikke helt færdigt endnu, men vi kan løfte sløret for, at der bliver et familiearrangement i sensommeren, og der bliver en filmaften på Enghaveskolen den 24. september. Hele programmet bliver lagt på hjemmesiden hurtigst



LANDSFORENINGEN AUTISMES HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Heidi Thamestrup Tlf. 26 20 16 58

Næstformænd:

Lars Grønlund Tlf. 30 53 34 52

Peter K. H. Nielsen Tlf. 20 74 66 08

Medlemmer:

Aage Sinkbæk Tlf. 29 72 66 20

Allan Jensen Tlf. 60 95 16 77

Bernd Weilbeck Tlf. 98 38 94 62

Else Worm Jørgensen Tlf. 29 88 87 98

Mads Behrendt Petersen Tlf. 25 14 66 80

Kim Hansen Tlf. 56 48 08 89

Kristina Kristensen Tlf. 40 53 71 37

Tine Heerup Tlf. 33 55 83 73

AUTISME- OG ASPERGER- FORENINGEN FOR VOKSNE

Formand:

Aage Sinkbæk Tlf. 70 25 30 67

Træffetid er torsdag og

fredag kl. 10.00-12.00

E-mail: asi@autismeforening.dk

Aspergerforeningens netværksgrupper

Kredsenes AKTIVITETER

muligt. Desuden bliver det udsendt som nyhedsbrev. Hvis du endnu ikke er tilmeldt vores nyhedsbrev, kan det gøres på hjemmesiden www.autismefyn.dk. Vi vil gerne takke alle for stor opbakning til vores aktiviteter i foråret, og vi håber, at vi ses i efteråret.

Med venlig hilsen
Kreds Fyns bestyrelse

STORKØBENHAVN NORD

Grøn temadag

Lørdag den 26. september, kl. 9.30–15.30

Herlev Medborgerhus, Herlevgårdsvej 18-20,
2730 Herlev.

Alle er velkomne. Psykolog Marianne Verdel holder indlæg om familien i krise og omstilling af forventninger i forbindelse med at have et barn med autisme. Speciallæge i psykiatri Ole Sylvester Jørgensen kommer i sit indlæg ind på den medicinske baggrund for autisme. Læs mere i blad nr. 5 eller på vores hjemmeside, hvor du også kan købe billetter til arrangementet.

Cafémøde om Autismen og seksualitet

Tirsdag den 6. oktober, kl. 19.00–21.30

Herlev Medborgerhus, Herlevgårdsvej 18-20,
2730 Herlev.

Alle er velkomne. Psykologerne Anne Kaplan og Therese Dittmann fra CeNSE holder oplæg om emnet, som de begge har stor erfaring indenfor. Therese har tidligere været tilknyttet Center for Autisme, og de har i dag begge en tilknytning til Landsforeningen.

Hovedpunkter i oplægget er:

1. Hvordan spiller autisme ind på seksualitet
2. Dilemmaer, forældre kan stå overfor i forhold til at tale om vores børns seksualitet
3. Hvornår er noget "normalt", og hvornår er noget bekymrende seksuel adfærd.

Der vil være rig mulighed for at stille spørgsmål.

Landsforeningen Autismes sekretariat

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Tlf. 70 25 30 65
naja@autismeforening.dk
www.autismeforening.dk

Under arrangementet serveres kaffe/te/vand, kage og lidt frugt. Billetter koster kr. 50,- og købes på vores hjemmeside www.autismeforening.dk Du finder os under Find din kreds, Kreds Storkøbenhavn Nord.

VESTSJÆLLAND

Kære medlemmer. Sæt allerede nu X i kalenderen den 6. oktober. Der kommer Peter Lund Madsen og fortæller om hjernen i forhold til ASF og ADHD. Det fulde program for aftenen og invitation kommer nærmere arrangementet, som finder sted på Stenhus Gymnasium & HF, Stenhusvej 20, 4300 Holbæk. Har folk ændringer af deres mailadresser, er de meget velkomne til at skrive til Erik på Erik.Borring@skolekom.dk

MIDTVEST

Efterårsprogram 2015

**Temaaften: Opstart af netværksgrupper:
Tirsdag den 22. september, kl. 19.00-21.00**

**Temaaften: Stresshåndtering for forældre:
Tirsdag den 29. september, kl. 17.30-21.45**

Begge arrangementer foregår på Langvadbjerg, Ringkøbingvej 108 A, 7400 Herning, og de fleste laves i samarbejde med Autisecenter Vest. Nærmere oplysninger om arrangementerne oplyses på vores hjemmeside www.kredsmidtvast.dk. Husk at sende os en mailadresse, hvis du vil modtage post fra din kreds – eller hvis du skifter mailadresse. Skriv til info@kredsmidtvast.dk. Vi omtaler så vidt muligt alle vore arrangementer her i bladet og udsender kun almindelig post til vores medlemmer, hvis man udtrykkeligt ønsker det. For nærmere information ring til kontaktperson: Jane Jensen på tlf. 5311 3149.

Åbningstider

Sekretariatet har åbent 9.00-12.00 samt 13.00-15.00 alle hverdage. Socialrådgiveren har åbent for telefonrådgivning: Mandag, torsdag og fredag kl. 9.00-12.00 samt tirsdag kl. 16-19. Onsdag lukket.

Landsformand Heidi Thamestrup

Tlf. 26 20 16 58
formand@autismeforening.dk
Arbejdsområder: ledelse, policy, redaktør, Det Centrale Handicapråd, Autism Europe, børn og unge, DH's forretningsudvalg, Ankestyrelsens Praksisudvalg, Projekt Opportunity, VISOs faglige bestyrelse

Sekretariatschef Lars Grønlund

Næstformand i Landsforeningen Autisme
Tlf. 30 53 34 52
l-g@autismeforening.dk
Arbejdsområder: IT, administration, Protektorat og SIKON konferenceseekretariat

Økonomimedarbejder Lisbeth Haagen

Tlf. 31 71 05 81
bogholder@autismeforening.dk
Arbejdsområder: budget/regnskab, økonomistyring, personaleadministration

Kontorassistent Nadja Laurents Pedersen

Tlf. 70 25 30 65
naja@autismeforening.dk
Arbejdsområder: assistance til kursus-sekretariatet og bogholderiet, medlemshåndtering

Socialrådgiver Ulla Kjer

Tlf. 70 25 30 68
social@autismeforening.dk
Arbejdsområder: rådgivning, vejledning, artikler og foredrag

Kursussekreter Lone Street Nielsen

Tlf. 20 57 63 30
kursus@autismeforening.dk
Arbejdsområder: kursussekretær, SIKON's kurser og konference



World Autism Organisation, Landsforeningen Autisme og Lokalforening Kreds MidtVest er værter for konferencen med det overordnede tema:

"Hvad jeg gør - er hvem jeg er"

Der vil især blive fokuseret på 4 følgende områder i indlæggene fra oplægsholderne:

- Undervisning for børn med autisme, der omfatter inklusion
- Uddannelse af fagfolk
- Beskæftigelse af folk med autisme
- Forskning i autisme, herunder komorbiditet og effektive behandlingsmetoder

Hovedtalere:



Fred Volkmar
Prof. Yale
University
USA



Vera Bernard-Opitz
Psykolog &
Adfærdsterapeut
Tyskland (USA,
Singapore)



Stephen Shore
Ass. Prof.,
Boston University
USA



Olga Bogdashina
Dr. & Leder af
researcher KSPU
Ukraine (UK)



Jens Romundstad
Salgsdirektør
FAKTA Coop
Danmark DK

**Og mange andre oplægsholdere fra
bla. USA, Sydafrika, Irland, Rusland, Pakistan,
Holland, Tyskland, Egypten, England
Sverige mv....**



Rita Jordan
Prof.,
Birmingham
University
UK



Peter Vermeulen
Ph.d. psykolog
& pædagogik
Belgien



Hilda De Clerq
Leder af
Opleidingscentrum
Autisme, Antwerpen
Belgien



Paul Shattock
Dr. Sunderland
University
Tidl. Præsident WAO
UK



Ross Blackburn
Oplægsholder
- har selv ASF
UK



Liselotte Hyeved
Vicedirektør
NOVO Nordisk
DK

.... Og selvfølgelig fra Danmark 

Læs mere på Hjemmesiden: WAO2016.com som vil blive løbende opdateret